

A9-0227/2023

3.7.2023

JELENTÉS

Üzbegisztánról
(2022/2195(INI))

Külügyi Bizottság

Előadó: Ilhan Kyuchyuk

Az eljárási szabályzat 57. cikke szerinti társbizottsági vélemény előadója:
Roman Haider, Nemzetközi Kereskedelmi Bizottság

TARTALOM

	Oldal
AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY	3
INDOKOLÁS	23
VÉLEMÉNY A NEMZETKÖZI KERESKEDELMI BIZOTTSÁG RÉSZÉRŐL.....	24
INFORMÁCIÓ AZ ILLETÉKES BIZOTTSÁG ÁLTALI ELFOGADÁSRÓL	30
NÉV SZERINTI ZÁRÓSZAVAZÁS AZ ILLETÉKES BIZOTTSÁGBAN.....	31

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY

Üzbegisztánról (2022/2195(INI))

Az Európai Parlament,

- tekintettel a Bizottságnak és az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének „Az EU és Közép-Ázsia: a szorosabb partnerség új lehetőségei” című, 2019. május 15-i közös közleményére (JOIN(2019)0009),
- tekintettel a Közép-Ázsiára vonatkozó új stratégiáról szóló, 2019. június 17-i tanácsi következtetésekre,
- tekintettel a Bizottságnak és az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének „Az Európa és Ázsia közötti összeköttetések – Az uniós stratégia elemei” című, 2018. szeptember 19-i közös közleményére (JOIN(2016)0031),
- tekintettel az Európai Unió és az Üzbég Köztársaság között az energia területén megvalósítandó együttműködésről szóló, 2011. január 24-én aláírt és 2017 februárjában megújított egyetértési megállapodásra,
- tekintettel az Európai Unió és az Európa Tanács 2019. november 28-án aláírt „Közép-ázsiai jogállamisági program” (2020–2023) című közös programjára,
- tekintettel a Bizottságnak és az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének „A Global Gateway” című, 2021. december 1-jei közös közleményére (JOIN(2021)0030),
- tekintettel a 2022. november 17-én Szamarkandban tartott 18. EU–Közép-Ázsia külügyminiszteri találkozó eredményeire, amely találkozó középpontjában a közös kihívások megoldása állt,
- tekintettel a közép-ázsiai államfők és az Európai Tanács elnöke által 2022. október 27-én Aszتانában tartott első magas szintű regionális találkozót követően kiadott közös sajtóközleményre,
- tekintettel az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) szóvivőjének a legutóbbi üzbegisztáni fejleményekről szóló, 2023. január 7-i nyilatkozatára,
- tekintettel Shavkat Mirziyoyevnek, az Üzbég Köztársaság elnökének és Charles Michelnek, az Európai Tanács elnökének 2022. október 28-i közös sajtónyilatkozatára,
- tekintettel az egyrészről az Európai Közösség és tagállamai, másrészről az Üzbég Köztársaság közötti partnerséget létrehozó partnerségi és együttműködési megállapodásra¹,

¹ [HL L 229., 1999.8.31., 3. o.](#)

- tekintettel az EU–Üzbegisztán partnerségi és együttműködési megállapodás bel- és igazságügyi, emberi jogi és kapcsolódó kérdésekkel foglalkozó albizottságának 2022. március 29-i, 18. ülésére,
- tekintettel az ENSZ emberi jogi biztosának 2023. március 15-én Taskentben tett nyilatkozatára,
- tekintettel az ENSZ nőkkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetés kiküszöbölésével foglalkozó bizottságának Üzbegisztánról készített hatodik, 2022. március 1-jei időszakos jelentése, az ENSZ Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Bizottságának az Üzbegisztánról készített harmadik, 2022. februári időszakos jelentése, valamint az ENSZ Gyermekjogi Bizottságának az Üzbegisztánról készített ötödik, 2022. szeptemberi időszakos jelentése záró észrevételeire,
- tekintettel a gyermek jogairól szóló 1989. évi ENSZ-egyezményre,
- tekintettel az ENSZ Emberi Jogi Bizottságának Üzbegisztánról készített ötödik, 2020. május 1-jei időszakos jelentésének a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányával kapcsolatos záró észrevételeire,
- tekintettel az Egyesült Nemzetek Szervezete 1984. évi, a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni egyezményére,
- tekintettel az ENSZ emberi jogoknak és alapvető szabadságoknak a terrorizmus elleni küzdelem vonatkozásában történő előmozdításával és védelmével foglalkozó különleges előadójának a 2021. november 29. és december 7. között Üzbegisztánban tett hivatalos látogatást követő jelentésére, amelyet 2022. február 25-én tettek közzé,
- tekintettel Üzbegisztán 2021–2026 közötti időszakra szóló, a szélsőséges és a terrorizmus leküzdésére vonatkozó nemzeti stratégiájára,
- tekintettel az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala választási megfigyelő missziójának a 2021. október 24-i elnökválasztásról szóló, 2022. április 22-én közzétett zárójelentésére,
- tekintettel az EBESZ Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala Üzbég Köztársaságba indított részleges népszavazási megfigyelő missziójának 2023. május 1-jén közzétett előzetes megállapításaira és következtetéseire;
- tekintettel a Tanácshoz, a Bizottsághoz és a Bizottság alelnökéhez / az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjéhez intézett, az EU–Üzbegisztán átfogó megállapodásra vonatkozó, 2019. március 26-i ajánlására²,
- tekintettel az Üzbegisztánról szóló korábbi állásfoglalásaira,
- tekintettel eljárási szabályzata 54. cikkére,
- tekintettel a Nemzetközi Kereskedelmi Bizottság véleményére,

² [HL C 108., 2021.3.26., 126. o.](#)

- tekintettel a Külügyi Bizottság jelentésére (A9-0227/2023),
- A. mivel Üzbegisztán kiemelt szerepet játszik Közép-Ázsiában, amely az EU számára stratégiai jelentőségű régió a biztonság, az összeköttetések, az energiadiverzifikáció, a konfliktusmegoldás és a multilaterális, szabályokon alapuló nemzetközi rend védelme tekintetében;
- B. mivel az 1999-ben aláírt, meglévő partnerségi és együttműködési megállapodást korszerűsítő Európai Unió–Üzbegisztán megerősített partnerségi és együttműködési megállapodásról (MPEM) szóló tárgyalások 2018. november 23-án kezdődtek meg hivatalosan, és 2022. július 6-án sikeresen lezárultak; mivel a megerősített partnerségi és együttműködési megállapodás hatálybalépéséhez a Parlament egyetértése szükséges;
- C. mivel Üzbegisztán kormánya erőfeszítéseket tesz a gazdasági növekedés és a környezetvédelem egyensúlyának megteremtésére; mivel a beszámolók szerint környezeti problémát jelent többek között a talajromlás, a talaj szikesedése, a vízminőség romlása és a vízerózió;
- D. mivel az EU a 2021–2027-es hétéves időszakra vonatkozó többéves indikatív programjának első négy évében (2021–2024) 76 millió eurót különített el Üzbegisztán számára, és további 7 millió eurót rendelt az emberi jogi és civil társadalmi szervezetek támogatásához;
- E. mivel Közép-Ázsia a Föld egyik legsúlyosabb vízválságával néz szembe, ami komolyan korlátozza a fenntartható fejlődési célok elérését a régióban; mivel Üzbegisztánban a lakosság alig több mint fele jut biztonságos ivóvízhez, és a vidéki területeken a vízellátás biztonsága lényegesen alacsonyabb, mint a városi területeken; mivel Üzbegisztán vízkészletének több mint 90%-át a mezőgazdaság, ezen belül kiemeleten a gyapotágazat fogyasztja el; mivel a Szir-darja és az Amu-darja folyókon keresztül folyó víz hozama, amely Üzbegisztán vízellátásának nagy részét biztosítja, a várakozások szerint 2050-ig akár 15%-kal is csökkenhet;
- F. mivel a Szovjetunió összeomlását követően, valamint az általa bevezetett katasztrofális agrárpolitika és egységes vízgazdálkodási rendszer miatt a közép-ázsiai régió biztonságát és stabilitását nagy mértékben befolyásolják a vízügyekkel kapcsolatos viták; megjegyzi, hogy Közép-Ázsiában az éghajlatváltozás hatással van a vízkészletekre, és az intenzív emberi tevékenységek a vízkészletek túlzott kiaknázásához vezettek; mivel a szovjet rezsim által indított és a modern időkben is nagyrészt folytatódó, a gyapotföldek öntözését szolgáló, a régió hat országát érintő meggondolatlan vízgazdálkodás és a legnagyobb folyók szennyezése az Aral-tó és számos melléktava szinte teljes eltűnéséhez vezetett, továbbá a térség kiszolgáltatott lakossága számára katasztrofális egészségügyi, ökológiai és társadalmi problémákat okozott; mivel a gyakori vízügyekkel kapcsolatos konfliktusok és a politikai instabilitás korlátozza a határokon átnyúló folyókra vonatkozó egységes tervezést és hatékony elosztást, ami miatt a térség vízkészleteinek kiaknázása és felhasználása nem hatékony módon történik;
- G. mivel az EU az európai zöld megállapodás keretében több mint 5,2 millió euróval járult hozzá az ENSZ által az Aral-tó régiója számára létrehozott, többrésztvevős humánbiztonsági elkülönített alaphoz; mivel az EU vállalta, hogy 2022-ben több mint

27 000 fát ültet el, együttműködve az üzbég kormány azon törekvéseivel, hogy földet hódítson vissza az Aralkumtól;

- H. mivel az üzbegisztáni alkotmány javasolt módosításainak közzétételét követően 2022. július 1-jén Karakalpakisztán Köztársaságban tiltakozások törtek ki, mert a javasolt módosítások megszüntették volna az üzbegisztáni autonóm köztársaság státuszát és elszakadáshoz való jogát; mivel a hatóságok ezt követő erőszakos fellépése során legalább 21 ember vesztette életét és több mint 270 sérült meg, ezenfelül néhány fogvatartott kínzásról és bántalmazásról számolt be; mivel emberi jogi csoportok és aktivisták arról számoltak be, hogy a biztonsági erők halálos erőt és egyéb túlzott válaszlépéseket alkalmaztak indokolatlanul a főként békés tüntetők feloszlására; mivel 516 embert vettek őrizetbe, köztük újságírókat is, és néhányukat a tüntetéseket követően hetekig teljes elkülönítésben tartották; mivel 2023. január 13-án 22 személyt ítétek el a zavargásokban való részvételük miatt, és Dauletmurat Tajimuratovot, a zavargások vezetésével vádolt ügyvédet 16 évnyi börtönbüntetésre ítélték; mivel 2023. március 17-én a tüntetéseken való részvétellel vádolt további 39 személy elleni második bírósági eljárás hosszú, akár 11 évig terjedő börtönbüntetések kiszabásával zárult;
- I. mivel az üzbég kormány nyilvánosan azt állítja, hogy jelenleg több mint 10 000 civil társadalmi szervezet működik Üzbegisztánban, míg a civil jogvédő csoportok szerint e szervezetek többsége valójában a kormány által szervezett nem kormányzati szervezet;
- J. mivel a Shavkat Mirziyoyev elnöksége alatt végrehajtott gazdasági és politikai reformok fokozatos javulást hoztak az országban, de további erőfeszítésekre van szükség, különösen a büntető törvénykönyv megígért felülvizsgálata és a nem kormányzati szervezetekről szóló új törvény tekintetében; mivel Üzbegisztán „nem szabad” minősítést kapott a Freedom House 2023. évi „Szabadság a világban” és 2022. évi „Szabadság az interneten” rangsorában, és a Riporterek Határok Nélkül 2023. évi sajtószabadság-ranglistáján 180 ország közül – a 2022. évi 133. helyhez képest – a 137. helyen áll; mivel az Üzbegisztán a Transparency International 2022. évi korrupcióérzékelési indexe szerint 180 ország közül a 126. helyen szerepel;
- K. mivel az EBESZ megállapította, hogy a 2021. évi elnökválasztás során nem volt valódi verseny, sem érdemi párbeszéd a jelöltek között, illetve az állampolgárokkal, továbbá jelentős eljárási szabálytalanságokat is megállapított;
- L. mivel az üzbég parlament szenátusa a 2022-es karakalpakisztáni válság miatti halasztást követően 2023. április 30-ára tűzte ki az alkotmányos reformokról szóló népszavazást; mivel a népszavazásra bocsátott módosítások az alkotmány mintegy kétharmadát érintik; mivel a módosítási javaslatok között szerepel egy olyan rendelkezés, amely lehetővé tenné az elnök számára, hogy további két hétves cikluson át hivatalban maradjon; mivel a Központi Választási Bizottság szerint a népszavazáson való részvételi arány 84,5%-os volt, és a leadott szavazatok 90,2%-a az új alkotmány mellett szólt;
- M. mivel az EBESZ Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala részleges népszavazási megfigyelő missziója előzetes megállapításaiban és következtetéseiben arra a következtetésre jutott, hogy „a népszavazásra az elmúlt években végrehajtott szélesebb körű reformok folytatásaként, de valódi politikai pluralizmust és versenyt

nélkülöző környezetben került sor”, és hogy „továbbra is ösztönözni kell az alternatív nézeteket, lehetőségeket kell biztosítani a független civil társadalom számára és tiszteletben kell tartani az alapvető szabadságokat, amelyek még mindig korlátozottak”; mivel az EBESZ Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala előzetes megállapításokról és következtetésekről szóló nyilatkozata szerint „a megfigyelők az adminisztratív erőforrásokkal való széles körű visszaéléseket állapítottak meg”;

- N. mivel a régióban növekvő kínai befolyás fényében Üzbegisztán és Kína az elmúlt években bővítette gazdasági együttműködését; mivel a Kína–Kirgizisztán–Üzbegisztán vasúti projekt révén Üzbegisztán válhatna Dél-Ázsia kapujává, a két régió között pedig összeköttetés jönne létre, a tálibok által irányított Afganisztán elkerülésével, ugyanakkor a projekt az „Egy övezet, egy út” kezdeményezés központi részét is képezné;
- O. mivel Üzbegisztánból továbbra is jelentős emberi jogi problémákról szóló beszámolók érkeznek, beleértve a kínzás vagy kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetés eseteit, annak ellenére, hogy ezeket a gyakorlatokat törvény tiltja; mivel a beszámolók szerint az emberi jogokkal kapcsolatos egyéb problémák közé tartoznak az önkényes letartóztatások vagy fogva tartások, a politikai foglyok letartóztatása és bebörtönzése, az igazságszolgáltatás függetlenségével kapcsolatos problémák, a korrupció, a gyülekezési, média- és szólásszabadság korlátozása (az interneten is); mivel a rágalmazás és a sértés, beleértve az elnök megsértését is, továbbra is bűncselekménynek számít annak ellenére, hogy Mirziyoyev elnök 2020-ban ígéretet tett arra, hogy mindkét cselekmény büntetendőségét megszünteti; mivel Sobirjon Babaniyazov bloggert három év börtönbüntetésre ítélték, mert megsértette az elnököt az interneten;
- P. mivel Üzbegisztánban az elmúlt években egyre több újságíró és bloggert börtönöztek be, köztük Otabek Sattoriy független bloggert, oknyomozó újságíró és aktivistát, aki jelenleg hat év és hat hónap időtartamú börtönbüntetését tölti a korrupcióról szóló tudósításai miatt; mivel az ENSZ önkényes fogva tartással foglalkozó munkacsoportjának 2022. novemberi határozata szerint Sattoriy fogva tartása sérti a nemzetközi jogot; mivel olyan újságírókat és bloggereket is elítéltek tudósításaik vagy véleménynyilvánításuk miatt, mint Miraziz Bazarov blogger, akit 2021 áprilisában házi őrizetbe helyeztek és rágalmazás vádjával három év szabadságkorlátozásra ítélték, mert véleménynyilvánításhoz való jogát gyakorolta, Fazilkhoja Arifkhozayev blogger, akit 2021 júniusában letartóztattak és hét évre és hat hónapra ítélték, mert a közösségi médiában vallási témájú bejegyzéseket posztolt ki újra és kommentált, valamint Lolagul Kallykhanova, a Mekan.uz alapítója, akit 2022 júliusában tartóztattak le és nyolc év szabadságkorlátozásra ítélték a karakalpakisztáni tüntetéseken való állítólagos részvétele miatt; mivel Valijon Kalonovot, a kormány bírálóját, aki a 2021-es elnökválasztás bojkottjára szólított fel, a szamarkandi régióban egy pszichiátriai kórházban tartják fogva, miután bírósági ítélettel elrendelték pszichiátriai kényszergyógykezelését;
- Q. mivel 2020 márciusában az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága, amely a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának betartását felügyeli, aggodalmát fejezte ki „a börtönörök és a bűnüldöző szervek személyzete által a szabadságuktól megfosztott személyekkel – többek között a politikai indíttatásúnak tűnő vádak alapján fogva tartott személyekkel – szemben alkalmazott kínzásokról és bántalmazásról, köztük szexuális

erőszakról és szexuális kényszerítésről folyamatosan érkező beszámolók miatt”;

- R. mivel 2020 januárjában az ENSZ Kínzás Elleni Bizottsága arról számolt be, hogy „továbbra is rutinszerűen történik kínzás és bántalmazás a részes állam bűnüldöző és nyomozó szervei, illetve börtönörei részéről, illetve azok kezdeményezésére és beleegyezésével, elsősorban a vallomások vagy a büntetőeljárásban felhasználható információk kikényszerítése céljából”; mivel Mirziyoyev elnök ígérete – miszerint fel fognak lépni az állami fogva tartás során a kínzás alkalmazását kiváltó okok megszüntetése érdekében – hozott néhány pozitív intézkedést, például egy olyan jogszabály elfogadását, amely kimondja, hogy a kínzással szerzett bizonyítékok nem fogadhatók el a bíróságon; mivel ezeket a jogi biztosítékokat nem alkalmazzák következetesen, és a kínzás eseteit a hatóságok általában nem vizsgálják ki megfelelően; mivel a fogvatartottak a megtorlástól való félelem miatt gyakran nem tesznek panaszt;
- S. mivel azokat a muszlimokat, akik hitüket állami ellenőrzésen kívül gyakorolják, a hatóságok továbbra is vallási szélsőséggel kapcsolatos hamis vádakkal támadják; megjegyzi például, hogy Bobirjon Tukhtamurodovot több mint 5 év börtönre ítélték tiltott vallási szervezetben való részvételért, és más muszlimokat, köztük Oybek Khamidovot, Khasan Abdirakhimovot és Alimardon Sultonovot szélsőséggel kapcsolatos büntetőjogi vádak alapján börtönöztek be;
- T. mivel Üzbegisztánban még mindig nem zárult le a jogtalanul és jogaik megsértésével bebörtönzött személyekkel szemben elkövetett múltbeli igazságtalanságok jóvátétele; mivel bár Üzbegisztán az elmúlt években több tucat lelkiismereti foglyot engedett szabadon, a hatóságok nem tettek lépéseket e személyek rehabilitálására, akiket a törvény szerint továbbra is büncselekmények miatt elítéltként tartanak számon, valamint nem került sor a – többek között – a hosszú fogva tartásuk, a sokak által elszenvedett kínzások és bántalmazások, a családjuktól és barátaiktól való elszigeteltség, valamint a munkájuk elvesztése által okozott károk jóvátételére sem;
- U. mivel Üzbegisztán 2021 júliusában a 2021–2026-os időszakra szóló nemzeti stratégiát fogadott el a szélsőséggel és a terrorizmus elleni küzdelem érdekében; mivel a stratégia kimondott célja hatékony és összehangolt állami politika folytatása a szélsőséggel és a terrorizmus ellen, valamint a nemzetbiztonság és a polgárok jogainak és szabadságainak szavatolása; mivel a tálibok afganisztáni hatalomátvétele miatt Üzbegisztánban felerősödött a terrorizmusnak Afganisztánból a közép-ázsiai szomszédok felé való lehetséges áttérjedésével kapcsolatos aggodalom, különösen az Iszlám Állam – Horászán tartomány, valamint az Iszlám Dzsihád Unió, az Üzbegisztáni Iszlám Mozgalom, az Imom Buxoriy Katibasi és a Dzsamaat Anszarulla révén; mivel Üzbegisztán továbbra is aktív résztvevője a C5+1 diplomáciai platformnak és az ehhez kapcsolódó, terrorizmus és erőszakos szélsőséggel elleni együttműködésnek (CT/CVE);
- V. mivel az üzbég Család- és Nőügyi Kutatóintézet által nemrégiben végzett felmérés szerint minden harmadik nő tapasztalt bántalmazást férje részéről, és minden negyedik nő anyósa részéről; míg a családon belüli erőszakkal kapcsolatos ügyeknek csupán 7%-a jut el a bíróságra; mivel a családon belüli erőszak legtöbb áldozatának nincs lehetősége jogi támogatáshoz jutni, mivel anyagilag a házastársától függ; mivel a családon belüli erőszak áldozatai nem kapnak megfelelő sürgősségi segítséget, nem áll

rendelkezésre elegendő számú menedékhely, és nincs elegendő finanszírozás a forróvonalakhoz, valamint nem állnak rendelkezésre képzett szociális munkások és pszichológusok; mivel a férjek vagy más rokonok által elkövetett nőgyilkosságok gyakran a családon belüli erőszak büntetlenségének következményei, bár hivatalos statisztikák nem állnak rendelkezésre; mivel Üzbegisztán egyes vidéki területein még mindig elterjedtek a gyermekházasságok, és korlátozzák a nők jogait az országban azáltal, hogy akadályozzák a nők oktatási és munkalehetőségeit;

- W. mivel Üzbegisztán büntető törvénykönyvének 120. cikke szerint a férfiak azonos neműekkel való, kölcsönös beleegyezésen alapuló szexuális kapcsolata bűncselekménynek minősül, amely akár három évig terjedő börtönbüntetéssel is sújtható; mivel ez a törvény nemcsak a meleg és biszexuális férfiak emberi jogait sérti, hanem még inkább a perifériára szorítja az egész LMBTIQ-közösség tagjait is, mivel ellenséges és diszkriminatív környezetet teremt számukra, akadályozza az alapvető jogokhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférésüket, és megnehezíti számukra, hogy szabadon és nyíltan éljék életüket;
- X. mivel Üzbegisztánban 2022–2023 telén súlyos és példátlan energiahány lépett fel, amely miatt az ország nagy része fűtés és áram nélkül marad, és csökkent az államigazgatásba vetett közbizalom;
- Y. mivel a Parlament Külügyi Bizottsága 2022. február 23–24-én Üzbegisztánba látogatott; mivel az EU–Kazahsztán, EU–Kirgizisztán, EU–Üzbegisztán és EU–Tádzsikisztán Parlamenti Együttműködési Bizottságokba delegált, valamint a Türkmenisztánnal és Mongóliával fenntartott kapcsolatokért felelős küldöttsége rendszeresen ellátogatott Üzbegisztánba;
- Z. mivel Üzbegisztán 2018-ban kilépett az Oroszország által vezetett Kollektív Biztonsági Szerződés Szervezetéből (KBSZ); mivel azóta, hogy Oroszország provokáció nélkül, indokolatlanul és jogellenesen agresszív háborút indított Ukrajna ellen, Üzbegisztán semleges álláspontot képvisel, és a konfliktus békés megoldására szólít fel; mivel 2022. március 17-én Abdulaziz Kamilov volt üzbég külügyminiszter kijelentette, hogy Üzbegisztán nem fogja elismerni az ukrajnai Donyeck és Luhanszk szakadár államokat;

Az EU és Üzbegisztán közötti kapcsolatok

1. üdvözlö az EU és Üzbegisztán közötti MPEM-ről szóló tárgyalások lezárását, amely megállapodás új, korszerű és ambiciózus keretet hoz létre a kétoldalú kapcsolatok elmélyítéséhez; megismétli, hogy a megállapodás nagy hangsúlyt fektet a közös értékekre, a demokráciára és a jogállamiságra, az emberi jogokra és az alapvető szabadságokra, valamint a fenntartható fejlődésre; megállapítja, hogy a megállapodás lefekteti a kül- és biztonságpolitika terén folytatott megerősített együttműködés alapjait, többek között olyan kérdésekben, mint a regionális stabilitás, a digitális konnektivitás, a nemzetközi együttműködés és a konfliktusmegelőzés; hangsúlyozza az EU és Üzbegisztán közötti fokozott együttműködés fontosságát, különösen az olyan közelmúltbeli geopolitikai események fényében, mint Oroszország Ukrajna ellen indított, jogellenes, agresszív háborúja;
2. felszólít a szükséges jogi és technikai eljárások gyors lezárására és az MPEM aláírására, amely megnyitná az utat a Parlament előtt, hogy gyakorolhassa a megállapodás

ratifikálásával kapcsolatos előjogait; hangsúlyozza annak fontosságát, hogy az Európai Parlament szorosan részt vegyen az MPEM valamennyi része végrehajtásának nyomon követésében, amint a megállapodás hatályba lép;

3. tudomásul veszi a 2022–2026 közötti időszakra szóló, „Új Üzbegisztán” fejlesztési stratégia keretében tervezett ambiciózus reformokat, amelyek célja, hogy valódi változást érjenek el az országban a társadalmi-gazdasági fejlődés, a hatékony közigazgatás, a függetlenebb igazságszolgáltatási rendszer, valamint az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartása terén; üdvözli a korrupcióellenes rendszer javítására irányuló intézkedéseket, és felhívja a hatóságokat, hogy folytassák és fokozzák erőfeszítéseiket e tekintetben, figyelembe véve a második taskenti nemzetközi korrupcióellenes fórum következtetéseit; kéri, hogy a reformprogramba építsék be a vallási és sajtószabadság garanciáit, beleértve a szabad és nyílt internethez és médiához való hozzáférést; hangsúlyozza, hogy az alkotmányos reform lehetőséget kínál a jogállamiság megerősítésére és a reformok szilárd jogi alapjainak megteremtésére; felhívja az üzbegisztáni hatóságokat, hogy vigyék tovább ezt a folyamatot, konzultálva az állampolgárokkal, a civil társadalommal és az érdekelt felekkel, többek között az Európa Tanács Velencei Bizottságával, a nemzetközi normák és bevált gyakorlatok alapján;
4. tudomásul veszi a 2023. április 30-án tartott üzbegisztáni alkotmányos népszavazást, amely jóváhagyta az új alkotmányt, amelynek célja, hogy jelentős változásokat hozzon az ország jogi keretében; aggályosnak tartja azonban azokat a rendelkezéseket, amelyek lehetővé teszik az elnök számára hivatali idejének meghosszabbítását; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a kormány átláthatatlan és nem demokratikus módon változtatta meg a hivatali idő korlátait, és arra ösztönzi a kormányt, hogy a demokrácia és a jogállamiság elvei szerint cselekedjen; hangsúlyozza, hogy fel kell gyorsítani Üzbegisztán demokratizálódásának folyamatát;
5. Üdvözli, hogy az EBESZ Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala 2023. március 28-ra részleges népszavazási megfigyelő missziót indított a népszavazás lebonyolításának értékelésére; felszólítja az üzbég hatóságokat, hogy komolyan vegyék tudomásul a részleges népszavazási megfigyelő misszió megállapításait és következtetéseit, valamint hajtsák végre a Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala 2021. évi választási megfigyelő missziójának zárójelentésében foglalt ajánlásokat, többek között vizsgálják felül a politikai pártok nyilvántartásba vételére vonatkozó jogi és adminisztratív követelményeket, egyértelműen válasszák szét az államot és a pártot, valamint vezessenek be hatékony szankciókat az adminisztratív erőforrásokkal való visszaéléssel szemben; felhívja a hatóságokat a választási jogi keret további reformjára annak érdekében, hogy a következő választásokon valamennyi demokratikus jelölt részt vehessen, és valódi pluralista politikai környezet jöjjön létre;

Regionális együttműködés, nemzetközi kapcsolatok és globális kihívások

6. úgy véli, hogy Közép-Ázsia az EU számára stratégiai jelentőségű régió a biztonság, az összekapcsoltság, az energetikai diverzifikáció, a konfliktuskezelés és a multilaterális, szabályokon alapuló nemzetközi rend védelme szempontjából; megjegyzi, hogy Üzbegisztán egyedülálló helyzetben van ahhoz, hogy a regionális együttműködés mozgatója legyen, amely együttműködés hozzásegítené Közép-Ázsiát ahhoz, hogy

reziliensebb, virágzóbb és szorosabban összekapcsolt gazdasági és politikai térséggé váljon; üdvözli Üzbegisztán C5+1 diplomáciai platformon belüli szerepvállalását; ösztönzi az EU-t, hogy geostratégiai jelentőségével összhangban, valamint külső tevékenységét alátámasztó értékeivel – a demokráciával, az emberi jogokkal és a jogállamisággal – összhangban fokozza politikai, gazdasági és biztonsági szerepvállalását Közép-Ázsiával kapcsolatban;

7. hangsúlyozza, hogy nagy lehetőségek rejlenek a fenntartható és digitális konnektivitással kapcsolatos, kölcsönösen előnyös együttműködésben, különösen az energiára, a vízre és a biztonságra vonatkozó „Global Gateway” kezdeményezés révén, de a kereskedelmi útvonalak diverzifikálására, a nagyobb magánberuházások előmozdítására, a tudomány és a technológia terén való együttműködésre, az egészségügyi ellátásra, az ipari termelésre, a kapacitásépítésre, a munkahelyi képzésre, az oktatásra és az emberek közötti kapcsolatok előmozdítására irányuló sokoldalú megközelítés révén is; e tekintetben kiemeli az olyan uniós együttműködési és párbeszédprogramok jelentőségét, mint a közép-ázsiai határigazgatási program, a közép-ázsiai kábítószer-ellenes cselekvési program és a közép-ázsiai bűnüldözési program, amelyek e szakpolitikai területeken folytatott együttműködéshez elengedhetetlenek;
8. úgy véli, hogy az EU Közép-Ázsiára vonatkozó 2019. évi stratégiáját tovább kell aktualizálni annak érdekében, hogy tükrözze a közelmúltbeli többszörös geopolitikai válság következményeit, beleértve Oroszország Ukrajna elleni jogellenes, agresszív háborúját, a tálibok hatalomátvételét Afganisztánban, Kína globális ambícióit és a szomszédos országokban bekövetkezett politikai változásokat;
9. elismeri, hogy Oroszország Ukrajna elleni agresszív háborúja és annak következményei egyszerre jelentenek kihívást és lehetőségeket Üzbegisztán és más közép-ázsiai államok számára, amelyek hagyományosan szoros kapcsolatokat tartanak fenn Oroszországgal; sajnálattal állapítja meg, hogy Üzbegisztán nem ítélte el Oroszország Ukrajna elleni katonai invázióját, és arra ösztönzi a hatóságokat, hogy ezt – a nemzetközi közösséggel összhangban – egyértelműen tegyék meg; üdvözli Kamilov volt külügyminiszter 2022. március 17-i nyilatkozatát, amelyben az ukrajnai ellenségeskedés azonnali beszüntetését kérte, ugyanakkor elismerte Ukrajna függetlenségét, szuverenitását és területi integritását; megjegyzi emellett, hogy az üzbég hatóságok nem ismerték el az úgynevezett Donyeck-i és a Luhanszki Köztársaság függetlenségét; helyteleníti, hogy Üzbegisztán tartózkodott az ENSZ Közgyűlésének Ukrajnáról szóló határozatairól tartott szavazásokon, különösen a 2022. március 2-i, a 2022. március 24-i és a 2023. február 23-i határozat esetében, amelyek az orosz offenzíva megszüntetését és az Ukrajnából való azonnali kivonulást követelték; sajnálattal veszi tudomásul, hogy 2022. április 7-én Üzbegisztán ellenezte Oroszországnak az ENSZ Emberi Jogi Tanácsából való kiutasítását; sajnálattal veszi tudomásul, hogy Üzbegisztán elnöke megjelent a 2023. május 9-én tartott, győzelem napi felvonuláson Moszkvában;
10. tudomásul veszi az üzbegisztáni politikai vezetés azon kötelezettségvállalását, hogy nem teszi lehetővé az Oroszországgal és Belarusszal szemben kiszabott szankciók megkerülését, és reméli, hogy kitarthat e kötelezettségvállalása mellett; felhívja a Bizottságot annak biztosítására, hogy az Oroszországgal szembeni tizenegyedik szankciócsomag foglalkozzon a szankciók Közép-Ázsián keresztül történő

kijátszásával, mivel e régió országai és az Orosz Föderáció közötti kereskedelem múlt év óta tapasztalható jelentős növekedése arra utal, hogy itt lehet az Oroszország és Belarusz felé tartó, szankciókkal sújtott áruk és technológiák átrakodási helyszíne; felhívja az EU-t, hogy szorosan működjön együtt a hatóságokkal ebben a kérdésben;

11. üdvözli, hogy az üzbegisztáni kormány és nép erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy élelmiszert és orvosi segítséget nyújtson Ukrajnának, és kéri őket, hogy továbbra is nyújtsanak segítséget Ukrajnának Oroszország agresszív háborújával szemben; az oroszországi besorozás és az alapvető szabadságok elnyomása fényében üdvözli, hogy Üzbegisztán pozitív szerepet játszik az Oroszországból különböző politikai okokból nagy számban elmenekülő orosz állampolgárok befogadásában; üdvözli Üzbegisztán moszkvai nagykövetségének nyilatkozatát, amely szerint a külföldi országok területén folytatott katonai tevékenységekben való részvétel bármely formája zsoldos tevékenységnek minősül; e nyilatkozatot a nagykövet válaszként tette azokra a felhívásokra, amelyeket egyes Oroszországban élő üzbég állampolgárokhoz intéztek, hogy csatlakozzanak Oroszország Ukrajna elleni, provokáció nélkül indított, folyamatban lévő inváziójához;
12. elismeri Üzbegisztán külpolitikai elveit, amelyeknek megfelelően tartózkodik a katonai szövetségekben való részvételtől, megtagadja a csapatok nemzeti területein kívüli bevetését és a külföldi katonai bázisok befogadását, valamint nem avatkozik be a külföldi országok belügyeibe; elismerését fejezi ki Üzbegisztán multilaterális platformokon betöltött szerepéért, többek között az ENSZ és más nemzetközi szervezetek keretében a jelenlegi regionális és globális kérdések kezelése érdekében tett fontos kezdeményezéseiért;
13. üdvözli Üzbegisztán 2021–2026 közötti időszakra vonatkozó, a szélsőségeség és a terrorizmus elleni küzdelemre irányuló nemzeti stratégiáját, és felhívja az EU-t és a tagállamokat, hogy vizsgálják meg a terrorizmus elleni szorosabb együttműködés lehetőségeit, különösen annak biztosítása érdekében, hogy a terrorizmus ne terjedjen át Afganisztánból a tágabb régióba;
14. elismeri, hogy a jelenlegi geopolitikai és biztonsági helyzet komoly kihívások elé állítja a regionális szerepvállalást, különösen az afganisztáni tálib kormány elismerésének globális elutasítása, valamint a nemzetközi szankciók gazdasági tervekre és összekapcsolódási kezdeményezésekre gyakorolt hatása miatt;
15. tudomásul veszi Üzbegisztán Afganisztánnal régóta fennálló és szoros kapcsolatait, amelyeket az ország a tálibok általi hatalomátvételt követően is fenntartott; elismerését fejezi ki az országban kialakult súlyos humanitárius válság enyhítésére irányuló erőfeszítésekért, amelyek villamosenergia-szolgáltatás és – különösen az afgán nőknek és lányoknak nyújtott – humanitárius segítségnyújtás formájában nyilvánultak meg, valamint az ENSZ menekültügyi főbiztosa regionális humanitárius logisztikai központjának 2021. októberében az üzbég-afgán határ közelében lévő Termezben való létrehozása révén;
16. felkéri Üzbegisztánt, hogy a tálibokkal fenntartott kapcsolatait konstruktív módon használja fel a nők és lányok emberi jogai tiszteletben tartásának hangsúlyozására és általánosságban arra, hogy felhívja a figyelmet valamennyi afgán, köztük a

kisebbséghez tartozók és a fogyatékossgal élők emberi jogainak és alapvető szabadságainak tiszteletben tartására, amely alapvető feltétele az Afganisztánnal való fokozottabb nemzetközi együttműködésnek, többek között az emberi jogok támogatására, valamint a régió belüli radikalizálódás és a konfliktus által kiváltott migráció hatásainak megelőzésére irányuló összeköttetések révén; ismét határozottan elítéli a tálibok azon döntését, hogy megtiltják a nők és lányok középfokú és egyetemi oktatásban való részvételét, továbbá megtiltják a nők nem kormányzati szervezeteknél és az ENSZ-nél való foglalkoztatását; helyteleníti, hogy a fogyatékossgal élő személyek továbbra is hátrányos megkülönböztetéssel, korlátozott szolgáltatásokkal és az alapvető jogukat Afganisztánban biztosító jogszabályi vagy intézményi keret hiányával szembesülnek;

17. elismerését fejezi ki Üzbegisztánnak az afganisztáni menekültek befogadásáért és az Afganisztánnal kapcsolatos, 2019 óta évente megrendezett nemzetközi találkozóért, amelyeken számos, igen különböző háttérű szereplő vett részt, és amelyek fórumot biztosítottak a regionális stabilitásról szóló konstruktív megbeszélésekhez; megjegyzi, hogy Üzbegisztán nem írta alá az ENSZ 1951. évi menekültügyi egyezményét, ami megnehezíti az afgánok számára a hosszú távú megoldást Üzbegisztánban; sürgeti az üzbég kormányt, hogy írja alá és ratifikálja az egyezményt, és tegye lehetővé, hogy több afgán menekült kérhessen menedéket az országban vagy utazzon át rajta;
18. üdvözli az EU és Üzbegisztán közötti együttműködést az Afganisztánból menekülésre kényszerülő gyermekek, fiatalok és családok UNICEF-támogatásban való részesítése terén, beleértve az inkluzív oktatást, a szociális szolgáltatásokat és a jogi segítséget; felhívja a tagállamokat és az EKSZ-t, hogy működjenek együtt Üzbegisztánnal az Afganisztánból menekülni próbáló nők segítése érdekében;
19. üdvözli az Üzbegisztán és Kirgizisztán között létrejött, a két ország közötti határ meghatározásáról szóló, 2023. január 27-i történelmi megállapodást, amely rendezi a két fél közötti lezáratlan kérdéseket, és lezárja a három évtizeden át tartó folyamatot; üdvözli továbbá a két ország közötti átfogó stratégiai partnerségről szóló nyilatkozat aláírását; üdvözli, hogy ezek a megállapodások hozzájárulnak a kétoldalú kapcsolatok és együttműködés további elmélyítéséhez is, többek között a kereskedelmi és az energiaágazatban; üdvözli továbbá az Üzbegisztán és Kazahsztán közötti, a kazah-üzbég államhatár kijelöléséről szóló, 2022. december 22-i megállapodást, amely 19 évig tartó tárgyalások eredményeként jött létre; elismeréssel állapítja meg, hogy Üzbegisztán képes megoldani a közte és a szomszédos országok – például Tádzsikisztán – között fennálló, vízhasználattal, határkijelöléssel és határvitákkal kapcsolatos, összetett problémákat; elismeri, hogy Üzbegisztán számos összeköttetési projekt révén kulcsszerepet játszik a szomszédos országokkal – többek között Kazahsztánnal – való szorosabb kapcsolatok előmozdításában; hangsúlyozza a regionális stabilitás fontosságát, és sürgeti valamennyi felet, hogy kezdjenek konstruktív párbeszédet az esetleges konfliktusok békés és diplomáciai úton történő megoldása érdekében;
20. üdvözli, hogy az üzbég kormány elfogadta a 2020–2030 közötti időszakra vonatkozó, vízügyi ágazati fejlesztési stratégiát, valamint hogy erőfeszítéseket tett a nemzetközi támogatás mozgósítására az Aral-tó kiszáradása és szikesedése következményeinek és teljes ökoszisztémája összeomlásának orvoslása érdekében; ösztönzi a további regionális és globális együttműködést a lehetséges megoldások megtalálása érdekében,

például a nemrégiben bejelentett Aral Kulturális Csúcstalálkozóra vonatkozó projektet, amelynek célja a helyi és nemzetközi közösség összekapcsolása és a fenntartható mezőgazdaság előmozdítása; üdvözli, hogy az EU és más szervezetek részt vesznek az Aral-tó régiója környezeti és társadalmi-gazdasági helyzetének javításában;

21. üdvözli Üzbegisztán egyre nagyobb szerepet vállal a regionális vízdiplomáciában, és felhívja a Bizottságot és az EKSZ-t, hogy segítsék Üzbegisztánt a szomszédos országokkal, különösen Kazahsztánnal és Kirgizisztánnal folytatott együttműködésben, valamint hogy biztosítsanak Üzbegisztánnak és az érintett szomszédos országoknak az Aral-tó és medencéje összeomlott ökoszisztémáinak helyreállításához szükséges technikai és pénzügyi segítséget a vízhozam növelése, a szikesedés csökkentése, az öntözőcsatornák javítása és a kevesebb vizet és mérgező szert igénylő növények bevezetésének elősegítése érdekében; hangsúlyozza a regionális kapcsolatok javításának fontosságát a vízzel összefüggésben, mivel a kutatások kimutatták, hogy a közép-ázsiai vízválságot nem a vízkészlet globális hiánya okozza, hanem a vízelosztási gyakorlatok; kiemeli, hogy a konfliktusok – beleértve a vízelosztást is – békés úton történő rendezése kulcsfontosságú a hosszú távú regionális stabilitás és a fenntartható fejlődési célok elérése szempontjából;

Emberi jogok és alapvető szabadságok, jogállamiság és civil társadalom

22. elítéli a karakalpak néppel szembeni elnyomást és erőszakot, és sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a Karakalpakisztán Köztársaságban 2022. július 1-jén és 2-án tartott tüntetések során többen életüket veszítették; felszólítja az üzbég hatóságokat, hogy ne alkalmazzanak aránytalan erőt a békés tiltakozók ellen, és végezzenek valóban független, pártatlan és hatékony nyomozást az eseményekre vonatkozóan, többek között a bekövetkezett halálesetek és súlyos sérülések, valamint a biztonsági erők intézkedései tekintetében, beleértve az általuk használt fegyvereket is; tudomásul veszi az üzbég hatóságok arra irányuló erőfeszítéseit, hogy ezeket a tárgyalásokat a nyilvánosság és a média számára is megnyissák, ugyanakkor hangsúlyozza a vádlottak jogainak tiszteletben tartásán és a helyes nemzetközi gyakorlat betartásán alapuló átlátható bírósági tárgyalások fontosságát; üdvözli az üzbég hatóságok elkötelezettségét Karakalpakisztán jelenlegi alkotmányos státuszának fenntartása mellett;
23. ismételten hangsúlyozza az emberek gyülekezési szabadsághoz, az egyesülési szabadsághoz és a szólásszabadsághoz való jogának fontosságát; kéri, hogy folytassanak független vizsgálatot azokkal az állítólagos kínzásokkal és bántalmazásokkal kapcsolatban, amelyekről a tiltakozásokhoz kapcsolódó tárgyalásokon a vádlottak, valamint aktivisták és Dauletmurat Tazhimuratov ügyvéd számoltak be, továbbá folytassanak vizsgálatot a pár nappal az ítélethozatal után elhunyt Polat Shamshetov halálával kapcsolatban; felszólítja az üzbég hatóságokat annak biztosítására, hogy az őrizetbe vettek és a fogvatartottakat olyan körülmények között tartsák, amelyekben emberi méltóságuk nem sérül; kéri, hogy semmisítsék meg az alkotmányos rend megzavarásával a hatalom átvételére irányuló összeesküvésért kiszabott ítéleteket, mivel a tüntetők az alkotmány védelmét követelték; sajnálattal állapítja meg, hogy karakalpak tiltakozókat ítélték el, és hosszú börtönbüntetéseket szabtak ki rájuk, felszólít valamennyi politikai fogoly szabadon bocsátására, beleértve a karakalpakisztáni tüntetések során letartóztatottakat, valamint a politikai indíttatású vádak alapján bebörtönzöttek ezreit;

24. aggodalmát fejezi ki azon beszámolók miatt, amelyek szerint Üzbegisztán a 2022. júliusi tüntetéseket követően transznacionális elnyomást alkalmazott a diaszpórában élő karakalpakok ellen, mivel más országokban élő karakalpak aktivistákat tartóztattak le vagy toloncoltak ki erőszakkal;
25. hangsúlyozza, hogy a civil társadalom fontos szerepet játszhat a hatékony és inkluzív reformok és a jó kormányzás támogatásában; sajnálatát fejezi ki a nem kormányzati szervezetek nyilvántartásba vétele előtt álló jelentős akadályok miatt, mivel több független civil szervezet nyilvántartásba vételét többször is megtagadták politikai indíttatásúnak tűnő indokok alapján; sajnálatát fejezi ki a külföldi finanszírozásban részesülő nem kormányzati szervezetek számára a 2022. június 13-i 328. sz. üzbegisztáni minisztertanácsi rendelettel jóváhagyott, a nemzetközi támogatási projektek végrehajtása során a nem kormányzati nem kereskedelmi szervezetek és az állami hatóságok közötti koordinációról szóló rendelet által előírt kötelezettségek miatt, amelyek szűkítik a civil társadalmi tevékenységek mozgásterét és akadályozzák az egyesülési szabadság gyakorlását; hangsúlyozza, hogy a nem kormányzati szervezetek nyilvántartásba vételének akadálya az EU és Üzbegisztán közötti üzleti kapcsolatokat is érintheti, mivel az EU és a tagállamok kellő gondosságra vonatkozó jogszabályai megkövetelhetik a nem kormányzati szervezetek általi figyelemmel kísérés lehetőségét;
26. felhívja az üzbég kormányt, hogy tegye lehetővé független emberi jogi szervezetek – köztük nemzetközi emberi jogi csoportok – nyilvántartásba vételét az országban, és azt, hogy e szervezetek tevékenységüket indokolatlan állami beavatkozás nélkül végezhessék, valamint fogadjon el a nem kormányzati szervezetekre vonatkozó, a nemzetközi normáknak megfelelő jogszabályt;
27. felhívja az üzbég hatóságokat, hogy tegyenek további előrelépéseket az emberi jogok előmozdítását és védelmét szolgáló nemzeti intézmények jogállására vonatkozó elvek (a párizsi elvek) betartása terén;
28. mélységes aggodalmának ad hangot amiatt, hogy Üzbegisztán rosszul teljesített a demokrácia, a médiaszabadság, az emberi jogok és a jogállamiság terén, amint arról a nemzetközi emberi jogi szervezetek beszámoltak; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy ellenzéki pártok gyakorlatilag nem működhetnek az országban, és hogy az etnikai és vallási kisebbségek gyakran alulreprezentáltak az állami struktúrákban, és hátrányos megkülönböztetésben van részük; felhívja az üzbég kormányt, hogy tartsa tiszteletben az egyesülés szabadságát a nem kormányzati szervezetekre és a politikai pártokra nézve egyaránt; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a korrupció elleni küzdelem terén elért előrelépés ellenére a vesztegetés, a nepotizmus és a zsarolás továbbra is elterjedt az egész közigazgatásban;
29. felhívja az üzbég kormányt, hogy a nemzetközi emberi jogi normák és az az ENSZ emberi jogi egyezményeinek végrehajtását felügyelő testület ajánlásaival összhangban indítsa újra a büntető törvénykönyv reformját, különösen az állam és a szélsőséges elleni bűncselekmények túlságosan tág meghatározásával kapcsolatos cikkek módosítása, a politikai foglyok elítélésének önkényes meghosszabbítását lehetővé tevő cikkek törlése, a „rágalmazás” és a „sértés” – többek között az elnök interneten történő bírálása – büntetendőségének megszüntetése, valamint a kínzás fogalmának az ENSZ kínzás elleni egyezményével és a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi

Egyezségokmányával összhangban történő módosítása érdekében; sajnálatát fejezi ki az emberi jogi feltételrendszer hiánya miatt, és hangsúlyozza, hogy az uniós finanszírozást az emberi jogi helyzet javulásától kell függővé tenni;

30. hangsúlyozza az üzbég parlament szerepének és munkájának megerősítését a parlamenti felügyelet javítása érdekében; felszólít az Európai Parlament, nevezetesen a parlamenti együttműködési bizottság és az üzbég parlament közötti parlamentközi együttműködés javítására a közös érdekű kérdésekben, mint amilyen a demokrácia és a jogállamiság javítása, valamint az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartása;
31. elítéli, hogy a beszámolók szerint Üzbegisztánban a mai napig kínzást, kegyetlen és embertelen bánásmódot alkalmaznak a fogva tartás során és a börtönökben, felszólít a jogi biztosítékok következetes végrehajtására és a kínzásról tett bejelentések megfelelő kivizsgálására;
32. üdvözli a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezményhez csatolt fakultatív jegyzőkönyv ratifikálása felé tett előrelépést, és ösztönzi a hatóságokat, hogy a lehető leghamarabb vigyék végig ezt a folyamatot;
33. helyteleníti, hogy Üzbegisztánban nincs médiapluralizmus; felszólít a médiaorgánumok pénzügyi fenntarthatóságának és függetlenségének biztosítására a politikai befolyás megszüntetése érdekében; a média tulajdonviszonyainak nagyobb átláthatóságára szólít fel a média függetlenségének és sokszínűségének növelése érdekében; megjegyzi, hogy meg kell erősíteni az üzbég média propagandával és dezinformációval szembeni rezilienciáját az üzbég nyelvű média és a digitális képzési programok, beleértve az EU általános adatvédelmi rendeletéről és a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabályról való tájékoztatás előmozdítása révén;
34. elítéli az újságírók és a bloggerek elleni fenyegetéseket, és felhívja a hatóságokat, hogy biztosítsák az újságírók, a független bloggerek, az internetes tartalmak előállítói és az emberijog-védők jogainak tiszteletben tartását, valamint az ők és családjuk zaklatással, alaptalan fogva tartással, nyomásgyakorlással, fenyegetésekkel és kínzással szembeni védelmét, és vizsgálják ki az ellenük irányuló támadásokat;
35. elítéli a 2022. júliusi tüntetésekben való részvétellel vádolt újságírók közelmúltbeli letartóztatását és üldözését, valamint Dauletmurat Tajimuratov elítélését; felszólít a – többek között karakalpaksztáni – újságírók, független bloggerek, kormánybírálok és emberijog-védők szabadon bocsátására, akiket munkájuk miatt bíróság elé állítottak; ennek kapcsán kiemeli Otobek Sattoriv, Miraziz Bazarov és Fazilhoja Arifhojaev bloggerek, valamint Lolagul Kallykhanova karakalpak újságíró és mások, köztük Sobirjon Babaniyazov és Valijon Kalonov konkrét ügyét;
36. határozottan elítéli az információs törvénykönyv tervezetét, melyre az Üzbég Információs és Tömegkommunikációs Ügynökség tett javaslatot, és amelyet 2022. december közepén hoztak nyilvánosságra; amennyiben a javaslatot elfogadják, az komoly fenyegetést jelent a véleménynyilvánítás szabadságára és az emberi jogokra az országban, ezért visszavonását kéri; emlékezteti a hatóságokat a véleménynyilvánítás online és offline szabadsága, a gyülekezés szabadsága, az egyesülés szabadsága és a média függetlensége fenntartásának fontosságára;

37. hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a weboldalakat ne korlátozzák vagy blokkolják, és felhívja a kormányt annak biztosítására, hogy a korlátozás alkalmazásában csak olyan esetekre szorítkozzanak, amikor az összhangban van a nemzetközi normákkal, a jogszabályokban meghatározott objektív és átlátható kritériumokon alapul, és tartalomspecifikus, egyúttal biztosítva a nyilvánosság megfelelő tájékoztatását;
38. felhívja a kormányt, hogy védje meg a vallásszabadsághoz való jogot, és a vallás és a vallás és a meggyőződés szabadságának ügyével foglalkozó különleges ENSZ-előadó 2023. március 29-i jelentésében – amelyben az előadó megállapította, hogy a szélsőséges és a terrorizmus meghatározása homályos és túlzó, ami önkényes fogva tartásokhoz és a vallás vagy meggyőződés szabadságához való jog indokolatlan korlátozásához vezet – foglalt ajánlásokkal összhangban módosítsa a vallásszabadságról szóló 2021. évi törvényt; javasolja, hogy a vonatkozó jogi rendelkezéseket szigorúan és pontosan fogalmazzák meg; elítéli a vallási üldöztetést, és felszólít Bobirjon Tukhtamurodov, Oybek Khamidov, Khasan Abdirakhimov és Alimardon Sultonov azonnali és feltétel nélküli szabadon bocsátására; sürgeti az üzbég hatóságokat, hogy védjék meg azokat a kereszténységre áttért személyeket, akik ki vannak téve a családjuk és közösségük által elkövetett fizikai támadásoknak, emberrablásnak és kényszerházasságnak;
39. sürgeti az üzbég hatóságokat, hogy tegyenek lépéseket a jogtalan fogva tartás áldozatainak rehabilitációja és a nekik okozott károk jóvátétele érdekében, többek között ítéleteik megsemmisítése, az okozott károk elismerése és kompenzálása, valamint segítségnyújtás – például orvosi és pszichológiai ellátás – révén;
40. megjegyzi, hogy korábbi törvények – többek között a nők zaklatással és erőszakkal szembeni védelméről szóló 2019. évi törvény – elfogadása ellenére továbbra is széles körben elterjedt a nőkkel szembeni nemi alapú erőszak; üdvözli az üzbég szenátus által 2023. április 6-án elfogadott és Mirziyoyev elnök által 2023. április 11-én aláírt, a nemi alapú erőszakra, többek között a kapcsolati erőszakra és a kiskorúak szexuális bántalmazásáról szóló törvényjavaslatot, amely jelentős lépés a kapcsolati erőszak nemzetközi normákkal összhangban történő teljes büntetendővé tétele felé; elismeri e tekintetben az üzbég nőjogi aktivisták által évek óta folytatott érdekképviselést; kéri, hogy a hatóságok hatékonyan hajtsák végre és érvényesítsék a nemi alapú erőszakra vonatkozó valamennyi jogszabályt Üzbegisztán valamennyi régiójában;
41. felhívja a hatóságokat, hogy hozzanak további intézkedéseket annak érdekében, hogy Üzbegisztán maradéktalanul betartsa a nőkkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről szóló egyezmény szerinti kötelezettségeit, amint azt az ENSZ nőkkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetés kiküszöbölésével foglalkozó bizottságának az Üzbegisztánról szóló hatodik időszakos jelentésével kapcsolatos záró észrevételei is jelzik; felhívja az üzbég hatóságokat, hogy továbbra is működjenek együtt a helyi és nemzetközi civil társadalmi szervezetekkel és a nemzetközi partnerekkel e kérdések kezelése érdekében; elvárja az üzbég hatóságoktól, hogy mozdítsák elő a nemek közötti egyenlőséget az oktatási ágazatban, a munkahelyeken és az egész közigazgatásban;
42. hangsúlyozza, hogy átfogó jogi, intézményi és oktatási kezdeményezések révén elő kell segíteni a nők aktív részvételét a közéletben és a politikai életben, különösen a vezető

tisztségviselők és a döntéshozók szintjén, és hogy a politikai pártokat ösztönözni kell a nők politikai előmenetelének megkönnyítésére, a nők láthatóságának növelésére a választási kampányok során, valamint a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos kérdések platformjaikra történő felvételére;

43. ösztönzi a hatóságokat, hogy fokozzák erőfeszítéseiket az üzbegisztáni gyermekházasságok megszüntetése érdekében, és felhívja az üzbég kormányt, hogy tegyen többet az országban folytatott gyakorlat megszüntetéséért és a lányok és fiúk jogainak védelméért, ideértve a lányok és nők oktatáshoz való jogát is; elvárja az üzbég hatóságoktól, hogy háttértől és társadalmi-gazdasági helyzettől függetlenül biztosítsanak minden üzbegisztáni diák számára egyenlő lehetőségeket és az oktatáshoz való hozzáférésüket;
44. a lehető leghatározottabban elítéli, hogy a férfiak közötti, beleegyezésen alapuló szexuális kapcsolat továbbra is bűncselekménynek minősül, és mélységesen aggasztja az LMBTIQ-személyek ellen irányuló megfélemlítés, zaklatás, erőszak és megbélyegzés elterjedtsége az országban; sürgeti az üzbegisztáni hatóságokat, hogy dekriminalizálják az azonos neműek közötti szexuális kapcsolatot a büntető törvénykönyv 120. cikkének a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányával összhangban történő hatályon kívül helyezésével, hogy biztosítsák az LMBTIQ-személyek biztonságát, magánélethez való jogát és megkülönböztetésük tilalmát Üzbegisztánban, valamint fogadjanak el átfogó, a megkülönböztetést tiltó jogszabályt, amely a védelem körét kiterjeszti a szexuális irányultságra és a nemi identitásra is; felhívja a kormányt, hogy vizsgálja felül a 2022 augusztusában javasolt új rendelkezésekre vonatkozó terveket, amelyek kötelező orvosi vizsgálatokat írnak elő az úgynevezett „veszélyes csoportok”, nevezetesen a férfiakkal szexuális kapcsolatot létesítő férfiak, a szexmunkások és kábítószer-használók HIV-tesztelése érdekében;

Ágazati együttműködés

45. üdvözli, hogy Üzbegisztán kötelezettségvállalást tett az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 2030-ig történő csökkentésére, és arra ösztönzi az országot mint Közép-Ázsia vezető villamosenergia-termelőjét, hogy kezelje kiemelten a fenntartható energia termelését lehetővé tevő megoldásokat a régió hosszú távú érdekében; arra kéri Üzbegisztánt, hogy folytassa és terjessze ki a zöld átállás programjait a Párizsi Megállapodás értelmében, amelyek Üzbegisztán is részes fele;
46. tudomásul veszi, hogy Üzbegisztán természeti erőforrásai a fenntartható partnerségek keretében potenciális szerepet tölthetnek be az EU energiaügyi diverzifikációjában, ugyanakkor elismeri, hogy az EU döntő szerepet játszik Üzbegisztán ágazati reformjainak finanszírozásában, energiahatékonyságának javításában és az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentésében; úgy véli, hogy az EU és Üzbegisztán közötti egyetértési megállapodás és a kétoldalú konzultációk alapján mindkét fél arra törekszik, hogy növelje energia- és környezetbiztonságát; e tekintetben sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az orosz állami vállalatok és az üzbegisztáni gázágazatból hasznot húzó orosz politikai bennfentesek számára előnyöket biztosítanak, valamint amiatt, hogy Oroszország kísérleteket tesz arra, hogy a gázszolgáltatás révén politikai előnyökre tegyen szert;

47. felhívja a Bizottságot és az EKSZ-t, hogy fokozzák a megújuló energiaforrások fejlesztéséhez hozzájáruló erőfeszítéseiket Üzbegisztánban a fenntartható fejlődési célokkal összhangban és a fosszilis tüzelőanyagok hiányából adódó jövőbeli válságok megelőzése érdekében; üdvözli az ENSZ sikeres fejlesztési projektjeit, amelyek keretében olyan energiahatékony és alacsony szén-dioxid-kibocsátású lakásokat hoztak létre Üzbegisztánban, amelyek kiállták az energiaválság próbáját, és felhívja az üzbég hatóságokat, hogy járuljanak hozzá ezen erőfeszítések bővítéséhez, és terjesszék ki azokat a meglévő lakásállományra is;
48. felhívja a Bizottságot, hogy véglegesítse az Európát Közép-Ázsiával összekötő fenntartható közlekedési folyosókról szóló, 2021 végén elindított és az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank által gyakorlatba ültetett tanulmányt, amelynek célja a leginkább fenntartható közlekedési folyosók azonosítása és a folyosófejlesztésre irányuló kulcsfontosságú intézkedésekre irányuló javaslatok megtétele;
49. elismeri az ERASMUS+ program és az ifjúsági cselekvési terv eredményeit az EU külső tevékenységeiben, és kiemeli az emberek közötti kapcsolatok fontosságát, különösen a fiatalok oktatása során, és felszólítja az EU-t és Üzbegisztánt, hogy mindkét fél javára tegyenek további erőfeszítéseket, és támogassák e kapcsolatok és cserék kiterjesztését az EU és Üzbegisztán között;

Kereskedelmi kapcsolatok

50. üdvözli az EU–Üzbegisztán megerősített partnerségi és együttműködési megállapodásról szóló tárgyalások sikeres lezárását, és bízik benne, hogy a megállapodás hozzájárul majd Üzbegisztánnak a multilaterális kereskedelmi rendszerbe való mélyebb integrációjához, erősíti a piacgazdasági mechanizmusokat, és növeli a külföldi befektetők bizalmát; úgy véli, hogy a megállapodás jobb szabályozási környezetet biztosít majd a gazdasági szereplők számára például az állami tulajdonú vállalatok körében, valamint az áruk és szolgáltatások kereskedelme, a közbeszerzések, vagy a szellemi tulajdon-jogok területén; emlékeztet arra, hogy a jogállamiság, a jó kormányzás, a demokrácia közös értékeinek és elveinek végrehajtása, valamint az alapvető szabadságok, az emberi és szociális jogok tiszteletben tartása képezik az EU és Üzbegisztán közötti, kétoldalú kapcsolatokat formáló megerősített partnerségi és együttműködési megállapodás alapját;
51. elismeri Üzbegisztán erőfeszítéseit az Nemzetközi Munkaügyi Szervezet előírásainak végrehajtása terén, különösen a gyapotágazatban a gyermekmunka és a kényszermunka megszüntetése érdekében; hangsúlyozza, hogy e tekintetben további erőfeszítésekre van szükség; sürgeti a kormányt, hogy törekedjen a gyapotmunkások tisztességes bérének biztosítására; elismeri az új munka törvénykönyvének elfogadását Üzbegisztánban, amely 2023. április 30-án lépett hatályba, és újításokat vezet be a munkaügyi kapcsolatok és a vitarendezés terén; sürgeti az üzbegisztáni kormányt, hogy tegye átláthatóbbá a gyermekmunkára vonatkozó adatokat valamennyi érdekelt fél számára, és tegye lehetővé a kényszermunka, a gyermekmunka és a kizsákmányolás kérdésével foglalkozó nem kormányzati szervezetek nyilvántartásba vételét; felszólítja Üzbegisztánt, hogy vezessen be szélesebb körű reformokat a civil társadalom megerősítése és hatékony intézmények kialakítása érdekében az átláthatóság és az elszámoltathatóság biztosítása, valamint a gyapotágazat valamennyi részén elért

eredmények megszilárdítása érdekében;

52. felismeri Közép-Ázsia növekvő stratégiai jelentőségét és Üzbegisztán kiemelt szerepét a regionális együttműködések és összeköttetések terén, különösen a „Global Gateway” kezdeményezés keretein belül; úgy véli, hogy a Bizottság nyitott stratégiai autonómiára vonatkozó politikája keretében az ellátási lánc ellenálló képességét fenntartható és kölcsönösen előnyös gazdasági tevékenységen, valamint rendszeres diplomáciai cserekapcsolatokon alapuló megbízható szereplők hálózatának létrehozásával fogják megerősíteni;
53. hangsúlyozza, hogy az EU-nak és Üzbegisztánnak gazdasági és kereskedelmi együttműködésüket arra kell felhasználniuk, hogy aktívan diverzifikálják Üzbegisztán ipari struktúráit, támogassák a megújuló energiára való gyorsított átállást, és fokozzák az éghajlatváltozás kezeléséről szóló Párizsi Megállapodásból eredő kötelezettségek teljesítésére irányuló erőfeszítéseket, fokozzák a közép-ázsiai energiapiacoknak a szomszédos országok, valamint az EU energiapiacaival való integrációját úgy, hogy szinergiákat hoznak létre a régió különböző energiapolitikai stratégiái és a vonatkozó infrastrukturális projektek között, összhangban a kereskedelem, az éghajlat és a környezet összekapcsolására vonatkozó szabályok és kritériumok megállapításáról szóló WTO-tárgyalásokkal; emlékeztet arra, hogy ennek a polgárok javát kell szolgálnia azáltal, hogy csökkenti az energiaszegénységet és garantálja a 2050-ig megvalósítandó nulla kibocsátásra való igazságos átállást, és addigra létrehozza a közép-ázsiai klímasemleges régiót;
54. elismeri azokat a kihívásokat, amelyekkel Üzbegisztán szembesül, figyelembe véve a jelenlegi geopolitikai helyzetet, mivel a kormány diverzifikációra törekszik az Oroszországtól való gazdasági és kereskedelmi függőség kiváltása érdekében, és arra törekszik, hogy ösztönözze az európai partnereivel való szorosabb együttműködést;
55. hangsúlyozza, hogy a régió belüli összekapcsoltságnak és együttműködésnek összetett és átfogó módon támogatnia kell az EU–Közép-Ázsia környezetvédelmi és vízügyi együttműködési platform keretében tett újjáélesztett erőfeszítéseket; ezzel összefüggésben hangsúlyozza a társadalmi és környezeti fenntarthatóság elveinek fontosságát a természeti erőforrások kitermelése vagy feldolgozása során; megismétli, hogy a természeti erőforrásokból származó bevételek újbóli befektetése ezért elengedhetetlen Üzbegisztán társadalmi-gazdasági fejlődéséhez, valamint annak biztosításához, hogy az ország és szomszédai ellenállóvá váljanak a jövőbeli globális és regionális kihívásokkal szemben azáltal, hogy lehetővé teszik az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó menetrendjének és az abban foglalt 17 fenntartható fejlődési célnak a végrehajtását; úgy véli, hogy ez döntő fontosságú a fenntartható körforgásos gazdaságok megteremtéséhez az országban és a régióban;
56. hangsúlyozza, hogy Üzbegisztán mindemellett kulcsszerepet játszik a régió biztonságában és gazdasági stabilitásában, különösen az illegális bevándorlás, a szervezett bűnözés, a terrorizmus és a korrupció elleni küzdelem tekintetében;
57. felhívja a figyelmet arra a kockázatra, amely szerint feltételezhető, hogy Üzbegisztán esetleg segítséget nyújt Oroszországnak az EU által kiszabott kereskedelmi szankciók megkerüléséhez; felszólít a helyzet gondos nyomon követésére;

58. ismételten felhívja a figyelmet arra, hogy milyen nagy jelentőséggel bír Üzbegisztán részvétele a fenntartható fejlődésre és a fenntartható fejlődésre és a jó kormányzásra vonatkozó különleges ösztönző előírásokban (GSP+), amely hozzájárul a gazdasági növekedéshez és látványosan pozitív eredményeket hoz (az EU-ba irányuló export 2021-ben 34%-kal nőtt); elismeri, hogy Üzbegisztánnak a GSP+ kedvezményezettjeként való elfogadása az üzbég kormány által végrehajtott reformok elismerését tükrözi; megjegyzi, hogy az Üzbegisztán által az elmúlt években elért eredmények ellenére a 27 fő nemzetközi egyezmény hatékony végrehajtásával kapcsolatban továbbra is számos aggály áll fenn; újírolag megerősíti az egyezmények hatékony végrehajtásának, valamint a GSP+ rendszer szerinti jelentéstételi kötelezettségeknek való megfelelés szükségességét; felhívja a Bizottságot, hogy támogassa és szoroson kövesse nyomon a GSP+ keretében az emberi jogokkal és a munkajoggal, a környezetvédelmi szabályozással és a jó kormányzás elveivel foglalkozó mind a 27 alapvető nemzetközi egyezmény hatékony végrehajtását; együttműködésre szólít fel Üzbegisztánnal olyan hatékony és megbízható vámeljárások kialakítása érdekében, amelyek hozzájárulnak a digitalizációhoz és az adminisztráció egyszerűsítéséhez, ami pozitívan járul hozzá a kereskedelmi forgalom növekedéséhez;
59. hangsúlyozza, hogy a kényszermunka felszámolása terén elért eredmények ellenére Üzbegisztánban továbbra is komoly problémát jelentenek a rossz munkafeltételek, az alacsony bérek, a munkavállalói jogok teljes körű tiszteletben tartásának és az egyesülési szabadság elismerésének hiánya, beleértve a független szakszervezet létrehozásához való jogot is;
60. megjegyzi, hogy Üzbegisztánnak fontos szerepe lehet a regionális és globális ellátási láncok diverzifikálásában való részvételben oly módon, hogy ásványokat és fémeket szállít a belföldi, regionális és nemzetközi, többek között uniós iparágak számára, biztosítva, hogy a partnerség és a kölcsönös technológiai együttműködés legyenek a zöld átállás referenciamutatói és előmozdítói;
61. hangsúlyozza, hogy a tengeri kikötőkhöz való közvetlen hozzáférés hiányában az infrastruktúra és a logisztikai folyosók, különösen a Transz-Kaspi Nemzetközi Közlekedési Útvonal fejlesztése létfontosságú mind a kereskedelem, mind az Üzbegisztán és a potenciális kereskedelmi partnerek piacai közötti összeköttetés szempontjából; megjegyzi, hogy az Európa és Közép-Ázsia közötti, prioritást élvező közlekedési folyosókon, többek között a légi, tengeri és szárazföldi közlekedésen, valamint a digitális, energetikai és személyközi hálózatokon keresztül megvalósuló hatékony és fenntartható összeköttetések és hálózatok növelni fogják a kereskedelmi forgalmat;
62. üdvözlí, hogy a gyapotágazatban létrejött az első független üzbég szakszervezet; arra kéri az üzbég hatóságokat, hogy minden gazdasági ágazatban segítsék elő a független és alternatív szakszervezetek megalakulását az Üzbegisztán által is ratifikált ILO-egyezményekkel összhangban;
63. felszólítja az üzbég hatóságokat, hogy ratifikálják a munkavállalók biztonságáról és egészségéről szóló 155. számú ILO-egyezményt;
64. szorgalmazza az együttműködést és a környezetbarát fejlesztés uniós támogatását,

valamint az Üzbegisztánban rejlő lehetőségek kiaknázását az EU-val kialakított kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok építése terén.

◦

◦ ◦

65. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak és a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, valamint az Üzbég Köztársaság elnökének, kormányának és parlamentjének.

INDOKOLÁS

Üzbegisztán kiemelt szerepet játszik Közép-Ázsiában, amely az EU számára stratégiai jelentőségű régió a biztonság, az összeköttetések, az energiadiverzifikáció, a konfliktusmegoldás és a multilaterális, szabályokon alapuló nemzetközi rend védelme tekintetében. Az Európai Parlament szoros figyelemmel kíséri az üzbegisztáni társadalmi és politikai fejleményeket, és benyújtja jelentését, amelyben értékeli az EU és Üzbegisztán közötti kapcsolatok helyzetét, és ajánlásokat fogalmaz meg azok jövőbeli alakítására vonatkozóan. A jelentés kitér a regionális együttműködésben, a nemzetközi kapcsolatokban és az ország előtt álló globális kihívásokban rejlő lehetőségekre is. Az emberi jogok, az alapvető szabadságok és a jogállamiság az EU vezérelve, ezért a jelentés is széles körben foglalkozik velük. Az Európai Parlament az EU és Üzbegisztán közötti ágazati együttműködés fokozását is szorgalmazza, különösen az energiadiverzifikáció, a fenntartható közlekedési folyosók és az emberek közötti kapcsolatok terén. Végül, de nem utolsósorban a kereskedelmi szempontok is a kapcsolatok fontos részét képezik.

25.5.2023

VÉLEMÉNY A NEMZETKÖZI KERESKEDELMI BIZOTTSÁG RÉSZÉRŐL

a Külügyi Bizottság részére

Üzbegisztánról
(2022/2195(INI))

A vélemény előadója: Roman Haider

JAVASLATOK

A Nemzetközi Kereskedelmi Bizottság felkéri a Külügyi Bizottságot mint illetékes bizottságot, hogy állásfoglalásra irányuló indítványába foglalja bele az alábbi javaslatokat:

1. üdvözli az EU–Üzbegisztán megerősített partnerségi és együttműködési megállapodásról szóló tárgyalások sikeres lezárását, és bíz benne, hogy a megállapodás hozzájárul majd Üzbegisztán mélyebb integrációjához a multilaterális kereskedelmi rendszerbe, erősíti a piacgazdasági mechanizmusokat és növeli a külföldi befektetők bizalmát; úgy véli, hogy a megállapodás jobb szabályozási környezetet biztosít majd a gazdasági szereplők számára például az állami tulajdonú vállalatok körében, valamint az áruk és szolgáltatások kereskedelme, a közbeszerzések, vagy a szellemi tulajdon-jogok területén; emlékeztet arra, hogy a jogállamiság, a jó kormányzás, a demokrácia közös értékeinek és elveinek végrehajtása, valamint az alapvető szabadságok, az emberi és szociális jogok tiszteletben tartása képezik az EU és Üzbegisztán közötti, kétoldalú kapcsolatokat formáló megerősített partnerségi és együttműködési megállapodás alapját;
2. elismeri Üzbegisztán erőfeszítéseit az ILO-normák végrehajtása terén, különösen a gyapotágazatban a gyermekmunka és a kényszermunka megszüntetése érdekében; hangsúlyozza, hogy e tekintetben további erőfeszítésekre van szükség; sürgeti a kormányt, hogy törekedjen a gyapotmunkások tisztességes bérének biztosítására; elismeri Üzbegisztán új munka törvénykönyvének elfogadását, amely 2023. április 30-án lépett hatályba, és újításokat vezet be a munkaügyi kapcsolatok és a vitarendezés terén; sürgeti az üzbegisztáni kormányt, hogy tegye átláthatóbbá a gyermekmunkára vonatkozó adatokat valamennyi érdekelt fél számára, és tegye lehetővé a kényszermunka, a gyermekmunka és a kizsákmányolás kérdésével foglalkozó nem kormányzati szervezetek nyilvántartásba vételét; felszólítja Üzbegisztánt, hogy vezessen be szélesebb körű reformokat a civil társadalom megerősítése és hatékony intézmények kialakítása érdekében az átláthatóság és az elszámoltathatóság biztosítása, valamint a gyapotágazat valamennyi részén elért eredmények megszilárdítása érdekében;

3. felismeri Közép-Ázsia növekvő stratégiai jelentőségét és Üzbegisztán kiemelt szerepét a regionális együttműködések és összeköttetések terén, különösen a „Global Gateway” kezdeményezés keretein belül; úgy véli, hogy a Bizottság nyitott stratégiai autonómiára vonatkozó politikája keretében az ellátási lánc ellenálló képességét fenntartható és kölcsönösen előnyös gazdasági tevékenységen, valamint rendszeres diplomáciai cserekapcsolatokon alapuló megbízható szereplők hálózatának létrehozásával fogják megerősíteni;
4. hangsúlyozza, hogy az EU-nak és Üzbegisztánnak gazdasági és kereskedelmi együttműködésüket arra kell felhasználniuk, hogy aktívan diverzifikálják Üzbegisztán ipari struktúráit, támogassák a megújuló energiára való gyorsított átállást és fokozzák az éghajlatváltozás kezeléséről szóló Párizsi Megállapodásból eredő kötelezettségek teljesítésére irányuló erőfeszítéseket, fokozzák a közép-ázsiai energiapiacoknak a szomszédos országok, valamint az EU energiapiacaival való integrációját úgy, hogy szinergiákat hoznak létre a régió különböző energiapolitikai stratégiái és a vonatkozó infrastrukturális projektek között, összhangban a kereskedelem, az éghajlat és a környezet összekapcsolására vonatkozó szabályok és kritériumok megállapításáról szóló WTO-tárgyalásokkal; emlékeztet arra, hogy ennek a polgárok javát kell szolgálnia azáltal, hogy csökkenti az energiaszegénységet és garantálja a 2050-ig megvalósítandó nulla kibocsátásra való igazságos átállást, és addigra létrehozza a közép-ázsiai klímasemleges régiót;
5. elismeri azokat a kihívásokat, amelyekkel Üzbegisztán szembesül, figyelembe véve a jelenlegi geopolitikai helyzetet, mivel a kormány megpróbálja diverzifikálni az Oroszországtól való gazdasági és kereskedelmi függőségeit, és arra törekszik, hogy ösztönözze az európai partnereivel való szorosabb együttműködést;
6. hangsúlyozza, hogy a régió belüli összekapcsoltságnak és együttműködésnek összetett és átfogó módon támogatnia kell az EU–Közép-Ázsia környezetvédelmi és vízügyi együttműködési platform keretében tett újjáélesztett erőfeszítéseket; ezzel összefüggésben hangsúlyozza a társadalmi és környezeti fenntarthatóság elveinek fontosságát a természeti erőforrások kitermelése vagy feldolgozása során; megismétli, hogy a természeti erőforrásokból származó bevételek újbóli befektetése ezért elengedhetetlen Üzbegisztán társadalmi-gazdasági fejlődéséhez, valamint annak biztosításához, hogy az ország és szomszédai ellenállóvá váljanak a jövőbeli globális és regionális kihívásokkal szemben azáltal, hogy lehetővé teszik az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó menetrendjének és az abban foglalt 17 fenntartható fejlesztési célnak a végrehajtását; úgy véli, hogy ez döntő fontosságú a fenntartható körforgásos gazdaságok megteremtéséhez az országban és a régióban;
7. hangsúlyozza, hogy Üzbegisztán mindemellett kulcsszerepet játszik a régió biztonságában és gazdasági stabilitásában, különösen az illegális bevándorlás, a szervezett bűnözés, a terrorizmus és a korrupció elleni küzdelem tekintetében;
8. felhívja a figyelmet arra a kockázatra, amely szerint feltételezhető, hogy Üzbegisztán esetleg segítséget nyújt Oroszországnak az EU által kiszabott kereskedelmi szankciók megkerüléséhez; felszólít a helyzet gondos nyomon követésére;

9. ismételten felhívja a figyelmet arra, hogy milyen nagy jelentőséggel bír Üzbegisztán tagsága az általános vámkedvezmény-rendszer „pluszban”, amely hozzájárul a gazdasági növekedéshez és látványosan pozitív eredményeket hoz (az EU-ba irányuló export 2021-ben 34%-kal nőtt); elismeri, hogy Üzbegisztánnak a GSP+ kedvezményezettjeként való elfogadása az üzbég kormány által végrehajtott reformok elismerését tükrözi; megjegyzi, hogy az Üzbegisztán által az elmúlt években elért eredmények ellenére a 27 fő nemzetközi egyezmény hatékony végrehajtásával kapcsolatban továbbra is számos aggály áll fenn; újólaj megerősíti az egyezmények hatékony végrehajtásának, valamint a GSP+ rendszer szerinti jelentéstételi kötelezettségeknek való megfelelés szükségességét; felhívja a Bizottságot, hogy támogassa és szoroson kövesse nyomon a GSP+ keretében az emberi jogokkal és a munkajoggal, a környezetvédelmi szabályozással és a jó kormányzás elveivel foglalkozó mind a 27 alapvető nemzetközi egyezmény hatékony végrehajtását; együttműködésre szólít fel Üzbegisztánnal olyan hatékony és megbízható vámeljárások kialakítása érdekében, amelyek hozzájárulnak a digitalizációhoz és az adminisztráció egyszerűsítéséhez, ami pozitívan járul hozzá a kereskedelmi forgalom növekedéséhez;
10. hangsúlyozza, hogy a kényszermunka felszámolása terén elért eredmények ellenére Üzbegisztánban továbbra is komoly problémát jelentenek a rossz munkakörülmények, az alacsony bérek, a munkavállalói jogok teljes körű tiszteletben tartása és az egyesülési szabadság elismerése, beleértve a független szakszervezet létrehozásához való jogot is;
11. megjegyzi, hogy Üzbegisztánnak fontos szerepe lehet a regionális és globális ellátási láncok diverzifikálásában való részvételben oly módon, hogy ásványokat és fémeket szállít a belföldi, regionális és nemzetközi, többek között uniós iparágak számára, biztosítva a partnerséget és a kölcsönös technológiai együttműködést, amelyek a zöld átállás referenciamutatói és előmozdítói;
12. hangsúlyozza, hogy a tengeri kikötőkhöz való közvetlen hozzáférés hiányában az infrastruktúra és a logisztikai folyosók, különösen a Transz-Kaspi Nemzetközi Közlekedési Útvonal fejlesztése létfontosságú mind a kereskedelem, mind az Üzbegisztán és a potenciális kereskedelmi partnerek piacai közötti összeköttetés szempontjából; megjegyzi, hogy az Európa és Közép-Ázsia közötti, prioritást élvező közlekedési folyosókon, többek között a légi, tengeri és szárazföldi közlekedésen, valamint a digitális, energetikai és személyközi hálózatokon keresztül megvalósuló hatékony és fenntartható összeköttetések és hálózatok növelni fogják a kereskedelmi forgalmat;
13. üdvözli, hogy létrejött a gyapotszektorban az első független üzbég szakszervezet; arra kéri az üzbég hatóságokat, hogy segítsék elő minden gazdasági ágazatban független és alternatív szakszervezetek megalakulását az Üzbegisztán által is ratifikált ILO-egyezményekkel összhangban;
14. felszólítja az üzbég hatóságokat, hogy ratifikálják a munkavállalók biztonságáról és egészségéről szóló 155. számú ILO-egyezményt;
15. szorgalmazza az együttműködést és a környezetbarát fejlesztés uniós támogatását, valamint az Üzbegisztánban rejlő lehetőségek kiaknázását az EU-val kialakított kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok építése terén.

**INFORMÁCIÓ A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁSRA FELKÉRT
BIZOTTSÁG ÁLTALI ELFOGADÁSRÓL**

Az elfogadás dátuma	25.5.2023
A zárószavazás eredménye	+ : 17 - : 6 0 : 13
A zárószavazáson jelen lévő tagok	Barry Andrews, Tiziana Beghin, Geert Bourgeois, Saskia Bricmont, Daniel Caspary, Markéta Gregorová, Roman Haider, Christophe Hansen, Heidi Hautala, Danuta Maria Hübner, Danilo Oscar Lancini, Bernd Lange, Margarida Marques, Gabriel Mato, Emmanuel Maurel, Carles Puigdemont i Casamajó, Samira Rafaela, Catharina Rinzema, Inma Rodríguez-Piñero, Katarína Roth Neved'alová, Helmut Scholz, Joachim Schuster, Dominik Tarczyński, Kathleen Van Brempt, Jörgen Warborn, Iuliu Winkler, Jan Zahradil
A zárószavazáson jelen lévő póttagok	Reinhard Bütikofer, Enikő Győri, Sandra Kalniete, Seán Kelly, Liudas Mažylis, Pedro Silva Pereira, Witold Jan Waszczykowski
A zárószavazáson jelen lévő póttagok (209. cikk, (7) bekezdés)	Camilla Laureti, Eleni Stavrou

A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁSRA FELKÉRT BIZOTTSÁG

NÉV SZERINTI ZÁRÓSZAVAZÁSA

17	+
ECR	Geert Bourgeois, Dominik Tarczyński, Jan Zahradil
ID	Roman Haider, Danilo Oscar Lancini
NI	Enikő Győri
PPE	Daniel Caspary, Christophe Hansen, Danuta Maria Hübner, Sandra Kalniete, Seán Kelly, Gabriel Mato, Liudas Mažylis, Jörgen Warborn, Iuliu Winkler
Renew	Barry Andrews, Catharina Rinzema

6	-
NI	Carles Puigdemont i Casamajó
Renew	Samira Rafaela
Verts/ALE	Saskia Bricmont, Reinhard Bütikofer, Markéta Gregorová, Heidi Hautala

13	0
ECR	Witold Jan Waszczykowski
NI	Tiziana Beghin
PPE	Eleni Stavrou
S&D	Bernd Lange, Camilla Laureti, Margarida Marques, Inma Rodríguez-Piñero, Katarína Roth Neved'alová, Joachim Schuster, Pedro Silva Pereira, Kathleen Van Brempt
The Left	Emmanuel Maurel, Helmut Scholz

Jelmagyarázat:

+ : mellette

- : ellene

0 : tartózkodás

INFORMÁCIÓ AZ ILLETÉKES BIZOTTSÁG ÁLTALI ELFOGADÁSRÓL

Az elfogadás dátuma	27.6.2023
A zárószavazás eredménye	+ : 60 - : 2 0 : 10
A zárószavazáson jelen lévő tagok	Alexander Alexandrov Yordanov, François Alfonsi, Maria Arena, Petras Auštrevičius, Traian Băsescu, Anna Bonfrisco, Fabio Massimo Castaldo, Susanna Ceccardi, Włodzimierz Cimoszewicz, Katalin Cseh, Anna Fotyga, Michael Gahler, Kinga Gál, Giorgos Georgiou, Karol Karski, Dietmar Köster, Andrius Kubilius, Ilhan Kyuchyuk, Jean-Lin Lacapelle, David Lega, Miriam Lexmann, Nathalie Loiseau, Antonio López-Istúriz White, Jaak Madison, Thierry Mariani, Marisa Matias, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Matjaž Nemeč, Demetris Papadakis, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Mounir Satouri, Radosław Sikorski, Jordi Solé, Harald Vilimsky, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Charlie Weimers, Isabel Wiseler-Lima, Salima Yenbou, Tomáš Zdechovský, Bernhard Zimniok, Željana Zovko
A zárószavazáson jelen lévő póttagok	Ioan-Rareș Bogdan, Marc Botenga, Angel Dzhambazki, Markéta Gregorová, Rasa Juknevičienė, Andrey Kovatchev, Katrin Langensiepen, Karsten Lucke, Alessandra Moretti, María Soraya Rodríguez Ramos, Bert-Jan Ruissen, Christian Sagartz, László Trócsányi, Mick Wallace
A zárószavazáson jelen lévő póttagok (209. cikk, (7) bekezdés)	João Albuquerque, Margrete Auken, Clare Daly, Cyrus Engerer, Helène Fritzon, Irena Joveva, César Luena, Antonio Maria Rinaldi, Marco Zullo

NÉV SZERINTI ZÁRÓSZAVAZÁS AZ ILLETÉKES BIZOTTSÁGBAN

60	+
ECR	Angel Dzhambazki, Anna Fotyga, Karol Karski, Bert-Jan Ruissen
ID	Anna Bonfrisco, Susanna Ceccardi, Antonio Maria Rinaldi
NI	Fabio Massimo Castaldo, Kinga Gál, László Trócsányi
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Ioan-Rareș Bogdan, Michael Gahler, Rasa Juknevičienė, Andrey Kovatchev, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Francisco José Millán Mon, Christian Sagartz, Radosław Sikorski, Isabel Wiseler-Lima, Tomáš Zdechovský, Željana Zovko
Renew	Petras Auštrevičius, Katalin Cseh, Irena Joveva, Ilhan Kyuchyuk, Nathalie Loiseau, María Soraya Rodríguez Ramos, Salima Yenbou, Marco Zullo
S&D	João Albuquerque, Maria Arena, Włodzimierz Cimoszewicz, Cyrus Engerer, Helène Fritzon, Dietmar Köster, Karsten Lucke, César Luena, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Demetris Papadakis, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos
Verts/ALE	François Alfonsi, Margrete Auken, Markéta Gregorová, Katrin Langensiepen, Mounir Satouri, Jordi Solé, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz

2	-
ID	Bernhard Zimniok
NI	Kostas Papadakis

10	0
ECR	Charlie Weimers
ID	Jean-Lin Lacapelle, Jaak Madison, Thierry Mariani, Harald Vilimsky
The Left	Marc Botenga, Clare Daly, Giorgos Georgiou, Marisa Matias, Mick Wallace

Jelmagyarázat:

+ : mellette

- : ellene

0 : tartózkodás